

Folkeskolens afgangseksamen eller anderledes prøver på Ollerup Friskole

Vi har siden 2018 arbejdet med en udviklingsproces for skolen, der har til formål at blive endnu bedre til at lave skole med afsæt i Ollerup Friskoles værdigrundlag (se bilag 1).

Dette dokument er en sammenfatning af den proces, vi har været igennem. Vi har forsøgt at inddrage så meget viden og så mange perspektiver og holdninger som muligt.

INDHOLD

- Indledning
 - hvorfor?
 - et skoleudviklingsprojekt
- Beskrivelse af processen
- Argumenter
 - argumenter for og imod karakterer og eksamen.
- 2 scenarier for fremtiden
 - Ollerup Friskole med eksamen og karakterer.
 - Ollerup Friskole som eksamens- og karakterfri skole.
- Plan for implementering - i tilfælde af at vi fravælger eksamen og karakterer.
- Sammenfatning og beslutning

Bilag

- Værdigrundlag for Ollerup Friskole
- Folkeskolens afgangseksamen vs. optagelsesprøve
 - beskrivelse af folkeskolens afgangseksamen.
 - beskrivelse af optagelsesprøven.

INDLEDNING

I 2018 skrev vi et nyt værdigrundlag på Ollerup Friskole. I den forbindelse blev det besluttet at sætte gang i en proces, der skulle analysere fordele og ulemper ved at tilbyde folkeskolens afgangseksamen efter 9. klasse.

Udgangspunktet har været at vi er en Grundtvig-koldsk friskole, der laver skole med afsæt i værdigrundlaget.

Spørgsmålet er, hvordan vi gør det bedst og mest troværdigt.

Er det *med* eller *uden* eksamen og karakterer?

Processen har været et skoleudviklingsprojekt for hele skolen. Det er undervisningen fra børnehaveklasse til 9. klasse, der har været i fokus, fordi vi mener, at det giver mulighed for at styrke den røde tråd i pædagogikken i hele skoleforløbet.

BESKRIVELSE AF PROCESSEN

Processen blev igangsat i 2019 og der har i ca. 2,5 år været arbejdet i forskelligt regi.

Følgende instanser har været involveret:

Bestyrelsen

- har behandlet emnet på bestyrelsesmøder og har deltaget i styregruppen og i stormøder.

Lærerne

- har behandlet emnet på lærermøder, pædagogiske dage og har deltaget i stormøder.

Styregruppen

- består af 2 lærere, skoleledelse og bestyrelsesmedlemmer. Har holdt møder og har koordineret processen i hele forløbet.

Forældre

- har været inviteret til stormøder og til at bidrage ved at sende input til ledelsen.

Dato	Aktivitet	Beskrivelse	Involverede
2/10-19	Stormøde	Indlæg fra: <ul style="list-style-type: none"> • Niels J. Pasgaard (cand. pæd. Phil) • Helle Jørgensen (skoleleder prøvefri skole) • Jesper Hasager Jensen 	Alle
10/10-19	Lærermøde	Fokus på, hvordan anderledes prøver på OF kunne se ud. Med afsæt/ inspiration i modeller Enghaveskolen, Faaborg (se bilag 2)	Lærere Ledelse
4/11-19	Inspirationstur	Dorthe Budde, Jeppe Ystrøm og Jakob Ringgaard besøger Enghaveskolen og hører hvordan de arbejder med prøvfrihed/ anderledes prøver.	Ledelse Lærere
11/11-19	Møde bestyrelse + alle lærere		Bestyrelse Lærere Ledelse
Nov. 19		SWOT-analyse bestyrelsen <ul style="list-style-type: none"> • en analyse af styrker og svagheder, muligheder og begrænsninger 	Bestyrelsen
<i>Processen sat på pause, pga. Covid-19 og fordi vi ville fokusere på IT-undersøgelsen.</i>			
7/10-21	Pæd. dag	Vi laver skole med afsæt i værdigrundlaget. Faciliteret af Birgitte og Christina, Ryslinge Efterskole.	Lærere Skoleledelse
26/10-21	Bestyrelsesmøde	Procesplan færdiggøres. Præsenteres for bestyrelsen.	Skoleledelse Bestyrelse
24/11	Stormøde 1	'Vi laver skole på værdier' 2 eksterne oplægsholdere: Rasmus Rahbæk Kolby: 'At lave skole med afsæt i værdier'. Anne Marie Nyborg: 'Hvad har vores børn/ elever brug for efter et endt grundskole?'	Alle
9/2	Info-møde	Informationsmøde om folkeskolens afgangseksamen vs. optagelsesprøve til ungdomsuddannelserne	
15/3	Stormøde 2	- Præsentation af hvilke veje, vi kan gå. - FP9 vs. egen afslutning på 9. klasse	
	Generalfors.	Beslutning	

	aug/19	sep/19	okt/19	nov/19	dec/19		aug/21	sep/21	okt/21	nov/21	dec/21	jan/22	feb/22	mar/22	apr/22
Indledende arbejde nedsat gruppe															
Stormøde															
Lærerne arbejder med anderledes prøver															
Lærerne laver SWOT-analyse															
Inspirationstur, Faaborg + evt. Ryslinge															
Møde bestyrelse og lærere															
Bestyrelsen laver SWOT-analyse															
(Proces sat på pause)															
Pædagogisk dag 7/10 med eksterne konsulenter - skole med afsæt i værdier															
Procesplan og foreløbig skitse for arbejdet præsenteres for bestyrelsen															
Lærerne arbejder med konkret skitse for anderledes prøver på OF															
JR udarbejder en samlet skitse for anderledes prøver på OF															
STORMØDE 1, 24. november med 2 eksterne oplæg															
Inspirationstur til Middelfart Friskole (prøvefri skole)															
JR udarbejder færdigt udkast og indstilling til lærerne og bestyrelsen.															
Lærerne kommer med en indstilling til bestyrelsen på baggrund af JRs udkast															
STORMØDE 2, 13. marts 2022															
Drøftelse i bestyrelsen + indstilling til generalforsamlingen (2 gange på BM)															
Generalforsamling - indstillingen præsenteres															

ARGUMENTER FOR OG IMOD

I processen har vi søgt viden blandt fageksperter og vi har involveret forældregruppen, for at undersøge argumenter for og imod eksamen – og argumenter for og imod karakterer.

Det nedenstående er en sammenfatning af de argumenter vi er nået frem til i processen.

Argumenter bygger på viden, værdier og holdninger. De er derfor ikke entydige – og der kan forekomme modstridende argumenter på begge sider.

Argumenterne kan (og skal) analyseres, diskuteres og sættes op imod hinanden.

Her et forsøg på en sammenfatning af holdninger og argumenter på begge sider:

FOR KARAKTERER OG EKSAMEN	FOR EN EKSAMENS- OG KARAKTERFRI SKOLE
<ul style="list-style-type: none"> • Der er en tryghed i at 'eksperter' i undervisningsministeriet har beskrevet relevante mål for undervisningen. • Eksamen kan være adgangsbilletten til ungdomsuddannelsen. • Friskolen er en tryk øve-bane, hvor eleverne kan vænne sig til eksamen og karakterer. • Kan det blive for stort chok efter grundskolen, hvis man ikke har været vant til karakterer og eksamen? • En karakter er en meget konkret og resultatorienteret evaluering, hvilket er motiverende for nogle elever. • Eksamen og karakterer kan være motiverende for nogle elever. 	<ul style="list-style-type: none"> • Større frihed til lærerne i undervisningen. Egne fagplaner med afsæt i værdierne. • Mulighed for at lave egen fagpakke, nye fag. Færre fag-bindinger uden eksamen. • Mere fokus på at lære, mindre fokus på præstation. • Mere fokus på kreative og håndværksmæssige undervisningsforløb. • Den tid der bruges på eksamen, kan bruges anderledes. Mindre fokus på 'teaching to the test'. • Et trygt undervisningsmiljø uden vurderinger i form af karakterer. • Feedback og evaluering gennem samtale, udtalelser mm. – i stedet for karakterer. • Konkurrenceelementer i en eksamens- og karakter-kultur er svær at undgå. Den kan være hård og demotiverende for nogle elever.

TO SCENARIER FOR FREMTIDEN

1. Vi fastholder folkeskolens afgangseksamen og karakterer

I den ovenstående skoleudviklingsproces er der fremkommet en lang række idéer og tiltag, der kan styrke vores mulighed for at lave skole med afsæt i værdigrundlaget.

Det første scenarie inddrager de tiltag, der kan implementeres og samtidig fastholde Ollerup Friskole som en skole med karakterer og eksamen.

Formål med at fastholde karakterer og eksamen

- Vi fastholder karakterer og eksamen, fordi vi mener Ollerup Friskole kan være den trygge øvebane, hvor eleverne kan vænne sig til ungdomsuddannelserne.
- Vi arbejder målrettet på en sund præstationskultur, hvor det har en værdi, at eleverne gør sig umage. Det betyder, at konkurrenceelementet ikke må fylde for meget, når karakterer indføres i 8. klasse.

Hvordan?

- Karakterer indføres i november måned i 8. klasse. Dette er første gang elever på Ollerup Friskole, stifter bekendtskab med karakterer som evalueringsredskab.
- Sammenfletning af fag. Det er muligt at opnå mere tid til fordybelse ved at sammenflette fag. Man kan eksempelvis slå historie, samfundsfag og kristendom/ religion sammen til 'Kulturfag' og slå biologi, fysik/ kemi og geografi sammen til 'Naturfag'.
- Det er også muligt at få mere tid til fordybelse ved at indføre F-dage (fordybelsesdage), flere tværfaglige emneuger, flere projekter og evt. teaterperioder.
- Andre forslag...

2. Ollerup Friskole – en eksamens- og karakterfri skole

Formål med OF-prøven

- *at fastholde en undervisning, hvor det er lysten og nysgerrigheden til at lære, der driver processen.* Det er ikke selve eksamen, der er problemet. Det er dét, eksamen gør ved undervisningen. Vi ønsker at komme væk fra at eksamenerne/prøver styrer undervisningen og i retning af, at prøver/evaluering er en naturlig forløsning af et undervisningsforløb.
- *at frisætte lærerne* til at lave undervisning med tid til fordybelse, selvstændige projekter og kreative, eksperimenterende, æstetiske læreprocesser.
- *at beskrive vores egne fagplaner*, så der i højere grad er overensstemmelse mellem skolens værdier og undervisningsmål for fagene.
- *at afskaffe karakterer* som målestok for elevernes præstationer og erstatte det med andre evalueringsformer – samtaler, udtalelser og portfolio. På den måde vil vi fjerne fokus fra den ydre belønning til et fokus på at undersøge, lære, udvikle sig og blive dannet. Der findes mange andre måder at evaluere på end kun ved et tal (karakter). Vi vil gerne opsøge og undersøge de forskellige muligheder der kendes og evt. opfinde egne.
- *at lave vores egen fagpakke* med plads til nye fag og frihed i vores udbud af valgfag. Vi tror på, at der skal opfindes nye fag, for at vi kan lave en spændende udskoling, hvor vi fastholder elevernes lyst til at lære. Derigennem vil vi skabe en udskoling i 7.-9. klasse, hvor eleverne bevarer lysten til at lære.
- *at udvikle en prøveform, der i højere grad end folkeskolens afgangseksamen lægger vægt på tid til fordybelse.*
- *optagelsesprøven:* vi holder os orienteret ift. optagelsesprøverne til ungdomsuddannelserne og forbereder de elever, der fortsætter på ungdomsuddannelsen efter 9. klasse på optagelsesprøven.

Det er vigtigt at understrege, at vi - i tilfælde af at vi vælger at blive eksamens- og karakterfri skole – stadig skal stå mål med det, der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Hvordan?

Vi arbejder lige nu med forskellige elementer, der skal være med til at udvikle en spændende og anderledes udskoling. Vi skal bruge et år på at videreudvikle en OF-prøve med afsæt i disse idéer:

- Skema med tid til fordybelse, tværfaglighed, eksperimenterende/ 'appetitvækkende' undervisning. En vekselvirking mellem 'færdighedstræning', 'værkstedarbejde' og 'eksperimenterende projekter'.
- Fokus på projektopgaven – flere intelligenser i spil, tværfaglighed mv. Opmærksomhed på stilladsering, struktur, kurser i dele af projektarbejde. Korte og intensive projektføløb. Afslutningsprojekt: 'Ud i verden' – skal skabe forandring for andre (børnehaven, idrætsforeningen, plejehjemmet...).
- Portfolio – synliggørelse af dannelse, udvikling og læring.
- Skriftlige udtalelser efter 3., 6. og 9. klasse.
- Undervisning på tværs af klasser. Opdeling ift. interesser, niveau mm. (eks. hurtig-grundig i dansk og matematik i 8. og 9. klasse).
- Overvejelser om en helt anden vægtning i fagene i 7. klasse, hvor eleverne er meget optaget af egen udvikling/ identitet.
- Karakterfri skole – men fokus på feedback gennem bl.a. samtaler og skriftlig feedback.
- Andre fag i overbygningen. Nye fag giver nye perspektiver på verden. Fag kan sættes sammen, eksempelvis kan man samle historie, samfundsfag og kristendom/ religion til 'Kulturfag'. Man kan arbejde med nye fag: 'Mig og verden', 'Sundhedsfag' osv., der i højere grad tager afsæt i elevernes erfaringsverden.
- Vi har drøftet evt. at supplere med flere skole-hjem/lærer-forældre-samtaler hvor der er fokus på elevens evner, arbejdsindsats osv.

FOLKESKOLENS AFGANGSEKSAMEN VS. OF-PRØVEN

FP9	OF-prøven
<p>Folkeskolens afgangseksamen består af 5 lovbundne prøver og 2 udtræksprøver. De lovbundne prøver er altid de samme. Udtræksprøverne skifter fra år til år.</p> <p>Lovbundne prøver De lovbundne prøver består af prøver i følgende 5 fag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dansk, mundtlig • Dansk, skriftlig (3 delprøver: læsning, retskrivning, skriftlig fremstilling) • Matematik, skriftlig (2 delprøver: med hjælpemidler, uden hjælpemidler) • Engelsk, mundtlig • Fællesprøve i fysik/kemi, biologi og geografi, mundtlig <p>Udtræksprøver Der udtrækkes to prøver - en prøve i et fag fra den humanistiske fagblok og en prøve i et fag fra den naturfaglige fagblok.</p> <p><u>Humanistisk fagblok:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Engelsk, skriftlig • Tysk/fransk, skriftlig • Tysk/fransk, mundtlig • Historie, mundtlig • Samfundsfag, mundtlig • Kristendomskundskab, mundtlig <p><u>Naturfaglig fagblok:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Biologi, skriftlig • Geografi, skriftlig • Matematik, mundtlig • Idræt, mundtlig • Fysik/kemi, skriftlig <p>Giver adgang til... Ved afslutningen af 9. klasse skal du op til syv prøver. Får du mindst 2,0 i gennemsnit af prøverne, har du bestået folkeskolens afgangseksamen. En bestået afgangseksamen er et adgangskrav til både gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelser.</p>	<p>I løbet af 7.-9. klasse arbejdes der med almindeligt skema og med tema-uger.</p> <p>2 selvvalgte projekter</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>'Videns-projektet' (8. klasse)</u>. Her skal du skaffe viden om et bestemt område, som interesserer dig. Kun et fag skal være repræsenteret. Projektet sammenfattes i en skriftlig rapport og et kreativt produkt. Der arbejdes som udgangspunkt individuelt. • <u>'Ud i verden-projektet' (9. klasse)</u>. Et afsluttende projekt, der kombinerer flere forsk. fag. Produktet skal 'gøre en forskel for andre mennesker, fællesskaber, foreninger eller lign.'. Der arbejdes i grupper og der afsluttes med produkt og fremlæggelse - eksempelvis til Midsommerfesten. <p>Fagorienterede temaperioder – 7.-9. kl.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Dansk tema</u> • <u>Matematik tema</u> • <u>Sprog tema</u> • <u>Naturfagstema</u> (fysik/ kemi, biologi og geografi – alle 3 fag repræsenteres) • <u>Kulturfagstema</u> (historie, samfundsfag, religion – min. 2 fag repræsenteres) • <u>Tværfagligt tema</u> (eleven vælger 2-3 fag og laver et projekt med bidrag fra alle fag. Det afsluttes med et kreativt produkt og en emneuge for hele skolen, som 9. klasse arrangerer) <p>Giver adgang til... OF-prøven er ikke adgangsgivende til ungdomsuddannelserne. Eleverne skal til en optagelsesprøve på den ungdomsuddannelse, de søger ind på. Det vil være en naturlig del af undervisningen i 9. klasse at forberede eleverne på optagelsesprøverne.</p>

PLAN FOR IMPLEMENTERING

Hvis vi beslutter, at vi vil arbejde hen imod en eksamens- og karakterfri skole, vil vi implementere det i forskellige faser.

Det ligger fast, at nuværende 8. og 9. klasse tilbydes folkeskolens afgangseksamen i 2022 og 2023. I sommeren 2024 vil vi for første gang afslutte 9. klasse uden eksamen.

Hvis vi beslutter at lave vores egne prøver, er der et omfattende arbejde for skolens ledelse og lærerne – særligt lærerne i overbygningen. Det er vigtigt, at der afsættes de nødvendige ressourcer til at arbejde med vores egen model for afslutning af 9. klasse, herunder skal der også i de kommende år skrives fagplaner for fagene, der erstatter de fagbeskrivelser fra undervisningsministeriet, som vi er forpligtede på nu. Vi vil i første omgang lave vores egne fagbeskrivelser for dansk og matematik. De andre fagplaner skrives/ revideres i de kommende år.

Tidsplan:

Skoleåret: 2022-23:	Der tilbydes stadig Folkeskolens afgangseksamen Der arbejdes videre med en samlet model for anderledes prøver på OF. Vi laver egne fagbeskrivelser for dansk og matematik. Fagbeskrivelserne tager sit afsæt i undervisningsministeriets fagplaner, men tilpasses, så de i højere grad passer til skolens værdigrundlag.
Skoleåret 2023-24:	Ny model for anderledes prøver på skolen (der tilbydes <i>ikke</i> folkeskolens afgangseksamen i sommeren 2024). Der arbejdes videre med fagbeskrivelser for andre fag.

Læs mere på skolens hjemmeside: <https://ollerupfriskole.dk/om-os/folkeskolens-afgangseksamen/>

